

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oșeriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefranate nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULŪ L.

Pe unț an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

N° 10.

Joi, 15 (27) Ianuarie.

1887.

BrașovŪ, 14 Ianuarie 1887.

O telegramă, din BerlinŪ ne comunică, că în fôia de legi a imperiului germanŪ a apărutŪ deja ordonanța guvernului, prin care se interzice esportulŪ de cai în ori și ce țără străină.

Acastă interdicere, care a și intratŪ în vigoare imediatŪ, este de ajunsŪ spre a ilustra părărea exprimată de principele Bismarck din nou Lunea trecută în camera prusiană despre „situațiunea periculoasă din afară.“

Pressa englesă bate mereu toba de alarmă. Mare senzațiune a produsŪ în deosebi unŪ articolŪ alŪ diarului „Daily News“ intitulatŪ „RăzboiulŪ apropiatŪ“. În acestŪ articolŪ se dice, că guvernulŪ germanŪ s'a decisŪ a adresa cabinetului franceșŪ întrebarea, că ce însemnăză mișcările de trupe, ce se facŪ de câtuva timpŪ la frontăriile germane. Scirea acastă a causatŪ mare panică la bursa din ParisŪ și cerându-i-se lămuriri ministrului-președinte Goblet, acesta a declaratŪ, că pân'acum n'a sositŪ la ParisŪ nici o notă germană de acelu cuprinsŪ.

DiarulŪ rusescŪ „Novoie Vremia“, vorbindŪ despre faimele ce s'au răspânditŪ în BerlinŪ asupra intențiunilorŪ războinice ale Franței, dice între altele: „Dacă Rusia va trebui să răscumpere restabilirea situațiunei normale în Bulgaria cu prețulŪ, ca să i se dea Germaniei puțința, de a mai face o încercare să sfărâme încăodată Franța, atunci păcatŪ de osteneală. TotŪ ce Rusia n'a dobânditŪ în anulŪ 1878, mulțumită „onestului mijlocitorŪ“, va putē câștiga numai atunci, dacă Germania va rămâne în temerea de-o înțelegere ruso-francesă. Rusia ce-i dreptŪ nu va putē împedea acum o nouă ciocnire între Franța și Germania, dăr depinde dela densa, să dea lucrului o astfelŪ de întorsătură, ca Germania să nu fiă în pozițiune de astădată a se arunca cu tôte puterile sale asupra inamicului.“

Cu tôte aceste „Novoie Vremia“ se pronunță în contra unei alianțe ofensive și defensive cu Franța dicându, că o asemenea alianță pôte fi în interesulŪ Rusiei numai dacă s'ar încurca în vr'unŪ conflictŪ cu Germania. Deocamdată însă nu pôte fi vorba de unŪ asemenea conflictŪ, deoarece Germania se ține scaiu de Rusia.

Purtarea de față a Germaniei se încercă a-o explica diarulŪ parisiianŪ „Tems“, care a publicatŪ tocmai acum unŪ articolŪ fôrte remarcabilŪ.

„Cheia situațiunei“, dice fôia franceșă, „zace în schimbarea raporturilorŪ Germaniei cu Rusia și cu Austria. Acastă schimbare a venitŪ fără de veste.“

„Tems“ reamintesece, cum Germania, dela 1866, s'a înțelesŪ întotdeauna repede cu Rusia și dice: „Dacă nu ne înșelămŪ se întâmplă chiar acum ceva asemenea, numai câtuva pactulŪ nu s'a încheiatŪ tocmai în contra Austriei, dăr sigurŪ pe contulŪ Austriei. DiscursulŪ contelui Kalnoky dela 18 Noemvre an. tr. a arătatŪ încă încredere în ajutorulŪ Germaniei. Astăzi nu s'ar mai exprima o astfelŪ de încredere. Asupra cauzelorŪ acestei schimbări se potŪ face numai presupunerī. Pôte că prințulŪ Bismarck află puterile militare ale Austriei neîndestulătoare ca sprijinŪ. Pôte că modulŪ prevenitorŪ, cu care a întâmpinatŪ pressa franceșă pe Rusia, l'a îndemnatŪ să paralizeze o înțelegere a Franței cu Rusia. Alianța există; dăr pe când mai nainte Austria și Germania erau legate printr'unŪ deosebitŪ pactŪ, există acum legături deosebite numai între BerlinŪ și PetersburgŪ. Principele de Bismarck a declaratŪ, că nu numai Bulgaria, ci întregulŪ OrientŪ îi este indiferentŪ Germanici. Nu se putea spune mai clarŪ, că Rusia are în Turcia *carte blanche*. Dacă Rusia va merge la ConstantinopolŪ, va avē de furcă cu ea Austria.“

„Ilusiunea acelorŪ Franceși — continuă „Tems“ — cari cu unŪ zelŪ slabŪ tănuitŪ au stărutŪ pentru alianța Franței cu Rusia, constă în aceea, de a nu vedē, că Franța nu pôte da nimicŪ în schimbŪ Rusiei pentru această alianță. Intre Germania și Rusia nu există nici unŪ conflictŪ, pentru a căruia ducere la capătŪ Franța s'ar fi pututŪ vinde ajutorulŪ sēu. Franța n'a pututŪ da Rusiei nimicŪ nici în OrientŪ, pe când Germania n'avea decâtŪ să lase în baltă pe Austria, spre a mulțami dorințele cele mai ferbinți ale Moscoviților.“

„Situațiunea este prin urmare următoarea: Austria se află față'n față cu Rusia, Germania cu Franța. Nu negămŪ, că o asemenea situațiune este neplăcută pentru Austria ca și pentru Franța, și că siguranța națională trebuie să fiă apărată prin măsuri de precauțiune. Dăr e de ajunsŪ să ne gândimŪ puținŪ, spre a ne mai liniști. Germania pôte să părăsescă pe Austria în rivalitatea ei cu Rusia, nu pôte însă concede ca Austria să înceteze a mai fi ca putere mare unŪ contra-pondŪ față cu influința Rusiei, ce crește pe și ce merge în OrientŪ. Germania trebuie dăr să admonizeze pe Rusia, ca să se modereze. Să admitemŪ de altă parte, că Germania voește să se bată cu Franța. Atunci nici Rusia, nici celelalte puteri nu vorŪ putē concede ca ultimele resturi ale echilibrului europeanŪ să cadă victimă egemoniei germane. Nu trebuie să se uite, ca Franța este unŪ puternicŪ factorŪ în sistemulŪ europeanŪ și că situațiunea sa politică și materială cade greu în cumpănă.“

Fôia franceșă ajunge la conclusiunea, că dacă Franța va rămâne în defensivă, Germania nu o va ataca și pacea va putē fi susținută.

Dăr dacă va sosi la ParisŪ fatala notă germană, de care vorbesce „Daily News“? Nu se pôte cugeta și casulŪ, că Germania, ne mai putendŪ suporta pentru durată greaua ei armătură, se va vedē constrinsă chiar de a provoca deciziunea, de care vorbea mareșalulŪ Moltke? Noi scimŪ, că principele Bismarck a doveditŪ un număr odată, că se pricepe la politica de aut. Opirrea esportuluiŪ de cai pôte fi chiar o întroducere a acțiunei decisive.

UnŪ discursŪ alŪ ministruluiŪ de războiu danezŪ.

Cu ocaziunea unei festivități în Copenhaga, ministrulŪ de războiu alŪ Danemarcei, după cum anunță „Post“ din Berlin, a rostitŪ unŪ discursŪ politicŪ, din care estragemŪ următoarele părți:

„Ne vomŪ aduce în totdeauna aminte, dicea ministrulŪ, că patria noastră a fostŪ sfășiată și mulți dintre compatrioții noștri credincioși trăescŪ în sclăvie sub vulturulŪ prusianŪ. Dăr ce ne folosescŪ tânguirile? Mai bine să ne silimŪ ca să recucerimŪ ce amŪ pierdutŪ!“

„GuvernulŪ și Camera au făcutŪ legi pentru organizarea armatei și în care timpulŪ de serviciu a fostŪ prea scurtŪ determinatŪ, de aceea e datoră fiecăruia de a se exercita și să fie gata când va suna ora. Trebuie cu toții ca să muncimŪ spre a grămădi bogății în țără, căci mulți bani ne va costa. În viața noastră politică ar trebui să dovedimŪ că suntemŪ cu toții uniți, spre a face cele mai mari sacrificii pentru reinălțarea Danemarcei. TănărulŪ să și sacrifice viața, bogatulŪ averea, femeia bărbatulŪ, mama fiulŪ, și numai atunci vomŪ dovedi că nu suntemŪ niște degenerați urmași ai aceloră cărī la timpulŪ lorŪ au apărâtŪ Copenhaga contra Sveților și EnglesilorŪ, — numai atunci vomŪ recuceri ceea-ce amŪ pierdutŪ.“

AcestŪ discursŪ a făcutŪ sânge rău în BerlinŪ și o telegramă din Copenhaga, ca să mai slăbescă efectulŪ discursuluiŪ, a datŪ unŪ felŪ de desmintire, dicându că discursulŪ s'a telegrafiatŪ necorectŪ.

Crușimele gendarmilorŪ.

Doi Sași din comuna *Crișiu*, în comitatulŪ *Ternavei mare*. Schuster și Thellmann, publică în „Sieb. D. Tgbltt“ dela 21 Ianuarie o descriere despre torturile ce le-au suferitŪ dela conducătorulŪ postuluiŪ de gendarmieră din Elisabetopole. FiindŪ arestatŪ de patrula de gendarmieră din *Crișiu* sub falsă învinuire, că ei ar fi datŪ focŪ fênului unui locuitorŪ de acolo și i-arŪ fi ruptŪ gardurile, fură escortați la Elisabetopole, unde au fostŪ maltratați în modŪ bestialŪ de conducătorulŪ postuluiŪ. Schuster fu apucatŪ de pēru, bătutŪ cu pumnii până la sânge, trântitŪ la pământŪ, călcatŪ cu picioarele și prindtr'o lovitură cu călcăiulŪ cisme i-au fostŪ ruptī trei dinți. Apoi trebui să stea timpŪ de două ore într'o pimiță umedă, în cămașe și în ismene, într'o gropă umplută cu apă rece ca ghiața, și în timpulŪ acesta canibalulŪ conducătorŪ alŪ postuluiŪ i-a datŪ peste capŪ o mulțime de lovituri cu unŪ bățŪ de spinŪ.

Încă și mai rău fu tractatŪ Thellmann. ConducătorulŪ postuluiŪ îi trânti la pământŪ ilŪ călcă cu picioarele și-lŪ bătŪ cu drugulŪ de ferŪ dela pușcă de-lŪ lăsă jumătate mortŪ. Apoi i se puse fere la mână, cismele i se scoseră din picioare și, după ce fu așezatŪ pe spate, i se dete la tălpile picioarelorŪ vr'o 20 de lovituri cu drugulŪ de ferŪ. Acastă tortură a duratŪ trei ore. NevinovatulŪ Thellmann, nevoindŪ să mărturisescă unŪ faptŪ ce nu l'a făcutŪ, conducătorulŪ postuluiŪ îi oferī 50 fl. numai să-i numescă pe cineva ca făptuitorŪ, fiă, ori nu vinovatŪ. După ce Thellmanu a respinsŪ cu indignare această rușinosă ofertă, amândoi Sașii fură predați judecătoriei, unde fură ținuți în carceră încă șapte săptămâni.

AstfelŪ istorisescŪ torturații lucrulŪ în „Sieb. D. Tgbltt.“ și în sarcina lorŪ li se lasă și răspunderea acestei istorisiri. La acestea însă întrebă „Kronst. Zeitung“: „Asta e binecuvântarea administrațiunei maghiare? Și acesta s'a întâmplatŪ într'unŪ scaunŪ odată săsescŪ care se ține acum de comitatulŪ *Ternavei mari*, în fruntea căruia stă vestitulŪ fișpanŪ contele Bethlen Gabor și totodată în fruntea *Kulturgylet*-ului ardeleanŪ maghiarŪ. Frumôsă cultură!“

Sciri militare.

Austro-Ungaria. O telegramă din Viena a „Agenției Havas“ anunță, că după nisce informațiuni din bună sorginte, arsenalele au primitŪ ordinulŪ de a face pregătiri de urgență, ca și cum ar fi o acțiune iminentă, în fine exportulŪ cailorŪ va fi în curendŪ interzisŪ. Tôte acestea ar fi motivate de mișcările trupelorŪ rusesci la graniță.

România. CăpitanulŪ Dimancea, inventatorulŪ revolverului adoptatŪ de armata română, este însărcinatŪ cu privegherea construcțiunei celorŪ 6000 puști cu repetițiune comandate în Germania. UnŪ nou transportŪ de cai din Rusia a sositŪ la Ungheii pentru armata română, dice „RomânulŪ“. Mai mulți ofițeri din diferite corpuri au plecatŪ spre a-i primi.

Germania. „Central News“ asigură, că câțiva lucrători germani dela manufactura de arme din Enfield în Anglia au primitŪ dela consulatulŪ germanŪ din Londra o telegramă, prin care îi înștiințēză ca să fiă gata a se întorce în orice momentŪ în Germania. O asemenea comunicare s'a adresatŪ tuturorŪ supușilorŪ germani din Anglia și alte părți ale Regatului-Unit.

SCRILE ȚILEI.

InspectorulŪ scolarŪ alŪ comitatuluiŪ *Bistrița-Năsăud* a luatŪ inițiativa pentru înființarea unui asilŪ de copii. Sașii îi apucără însă înainte și deschiseră în *Bistrița* o grădină de copii sub conducerea unei învățătoare cu diplomă din străinătate. InspectorulŪ școlarŪ Dr. Havas se făcu focŪ și cătranŪ, și într'o ședință din țilele trecute a comisiunei administrative propuse: conducătorea grădinei de copii să fiă suspendată din oficiulŪ ei până când i se va nostrifica diploma. UnŪ membru alŪ comisiunei reflectă, că grădinile de copii se potŪ conduce și de străine și că într'unŪ astfelŪ de institutŪ peste totŪ nu

e necesară limba maghiară. Propunerea lui Havas însă fu primită cu mare majoritate, după ce mai accentuă și fișpanul Banffy-paşa, că aci e cauză întemeiată d'a se închide grădina de copii, căci — dize el — înainte de deschidere trebuia să fiă încunosciințat oficial inspectorul școlar, spre a pute cerceta decă localitățile co-răspund în privința sanitară scopului și decă cu privire la instrucțiune se satisface cerințelor legii; acestea însă nu s'au făcut. — Totul se reduce la: așa vré fișpanul-paşa și așa face, vré grădina de copii ungurească séu mai bine d'ist de maghiarisare.

—x—

Printr'unu decretu alu Maiestății Sale se ordonă, ca sergenții majori de serviciu dela infanteria și vânătorii să fiă înarmați cu săbii oficeresci și cu revolve în locu de baionetă și pușcă, ca până acum.

—x—

D-lu Dr. *Corneliu Diaconovich*, redactorul fôiei »Românische Revue«, redacteză din 1 Ianuarie încôce o fôie nouă germană în Reșița, sub numirea »Resiczaer Zeitung,« spune »Fôia Diecesană.«

—x—

După cum se comunică din *Crișiu* diarului »Sieb. Deutsch. Tgblt«, fișpanul paşa *Bethlen Gabor* din comitatul *Iárnavei marî și micî* a întrebuintat în véra trecută aprôpe 200 de lucrători, ca să facă stăvilare la una din livețile sale spre a o apăra contra părului ce curge p'acolo. — Ferice de pașale și vai de poporațiunea de sub administrațiunea lor.

—x—

Reuniunea română de cântări din *Sibiu* a dat Duminecă un concertu, sub conducerea d-lui *George Dima*, care a eșit strălucit. Programul a cuprins piese de *Ladachohn* (»Făgăduința«), *Hayden*, *Goltermann*, *Weinwurm*, *Schubert* („Cruciații“), *Dima* („Hora“). Diarul național sâsesc din *Sibiu* face o frumoasă critică asupra acestui concertu.

—x—

În *Oravița* s'a comis un furtu îndrăsnetu. Hoții, de urma cărora nu s'a dat până acum, au intrat în locuința inginerului *Nemetz* și au lnat cu ei cassa de banî, în greutate de șese măji. În cassă se afla 800 fl. banî, libele dela casse de economii, prețioșe, și hârtii de valôre. În imediată apropiare de locuința inginerului se află casarma gendarmeriei, de care se vede că hoții n'au avut nici o temere.

—x—

Direcțiunea postală din *Sibiu* a scrisu concursu pentru ocuparea postului de magistru postalu din *Puiu*, comit. *Hunedôra*. Pe lângă încheierea de contractu de oficialu și depunerea de 100 fl. cautiune, acestu postu este împreunatu cu 280 fl. salariu și 340 fl. pausalu de cancelaria și transportu. Rugările de concursu sunt a se trimite direcțiunei postale din *Sibiu* în terminu de 3 săptămâni.

—x—

Diarul oficiosu sârbescu »*Videlo*« aduce sensaționale destăinuirî despre stările din *Bulgaria* și *Serbia*, și despre o detronare a regelui *Milanu* plănuită de opoziția sârbescă. Articolul, alu cărui autoru e unu căpitanu bulgaru, produce cea mai mare senzațiune, deoarece se desemneză ca participatori ai conjurațiunei și Sârbi din *Ungaria*.

—x—

Convorbiri literare, Nr. 10 dela 1 Ianuarie 1887, cuprinde: *V. A. Urechiu* »Mormintul lui *Mironu Costin*«; *T. C. Văcărescu* »Consiliul de războiu dela *Rade-nița*« (fragmentu); *Emilia Skrzyszewski* »In țera Moților«

FOILETONU.

Notițe istorice și etnografice despre Bulgaria.

(Urmare.)

O proprietate particulară a Văii-Cazanlicu sunt așa numiții »*tumuli*« — morminte păgănesci, cari se află împrăștiate preste totu locul în numita vale și cari dovedesc, că țera a fostu locuită chiar și în timpurile cele mai vechi, deoarece acești »*tumuli*« au trebuit să fiă construiți cu multu înainte de domnia Romanilor. Aceste monumente sepulcrale sunt uneori înalte de câte 15 metri, în vreme ce altele sunt construite cu multu mai scunde. Cele mai mari, se vede tréba, că au fost ridicate pentru vre-unu capu, principe séu duce. Din depărtare tumuli sémăni cu corturi mari de războiu. Într'unii din acești tumuli, săpându-se sistematicu, s'au aflatu morminte în formă de sarcofage construite din cărămiți séu din lespeți de pētră, apoi schelete mai multu séu mai puțin bine conservate, cari schelete au fost aflate în pozițiune șezându pe călcăe (stărcind). Într'unele morminte s'au aflatu pe lângă schelete și virfuri de săgeți de feru, hârburi de vase de lutu etc.

Consulul francesu, care a pusu să se deschidă unu astfelu de mormintu în apropierea *Filipopolei*, află

(traducere); *G. Gr. Băleanu* »Cestiuni gramaticale« (urmare); *N. Mandrea* »Magistratura în statul român« (urmare); *V. Alexandri* »Sfințirea bisericei Curtea de Argeș« (legendă); *Veronica Micle* »Visul celu din urmă«; »Cu gândulu«, »Scrisore« (poesii); *Duliu Zamfirescu* »O sufletu« (poesie); *George Vasiliu* »Vremea trece«, »La denia«, »De astă véra« (poesii); *T. Robeanu* »Vodul« (poesie); *V. Codreanu* »Ca o fantastică«, »O voce« (poesii); *Correspondenți*. Bibliografiă. Convorbirile literare apar la 1-ma fiecăre lunî în *București*, sub direcțiunea lui *Iacobu Negruzzi*. Abonamentul pentru Austro-Ungaria 15 lei pe anu. Abonamentele se adresează la administrațiă: *Socec* și *Teclu*, strada *Berzii 96* în *București*.

—x—

În *Cohalmă* seceră multe jertfe, mai alesu între Români, aprinderea de plumâni.

—x—

Cu ziua de 1 Februarie 1887 sunt numiți capelanii militari cl. 2 în rezervă *Nicolau Munteanu*, preot alu archidieceei gr. cat. de *Alba-Iulia* și *Făgărașu*; *Iuliu Berinde*, preot alu dieceei gr. cat. de *Gherla*, Locotenentulu *Iulian Palua* dela regim. 50 de inf. e concediatu pe unu anu cu locuința în *Viena*. Colonelulu *Franz Benda* dela regim. 2 de infanterie e trecut în pensiu la propria sa cerere.

—x—

Regina Elisabeta a României a datu, prin secretariatulu cabinetului ei, încuviințare profesorului *Geza Gidofalvy* dela gimnasiulu ungurescu din *Sibiu*, să publice poveștile *Pelesului* în traducere ungurească.

—x—

Încă nu se stinsese foculu dela hotelulu *Boulevard* din *București*, și sosi scirea că unu altu incendiu mare a izbucnit în calea *Victoriei* în colțulu calei *Dorobanților*. Acolo se află în curte Biserica albă, care era încongiuată de o clădire, ce avea josu prăvălii și susu case de locuit. Totulu era numai în paită și de aceea foculu s'a întinsu cu o mare repeziune. La mai toți locuitorii d'acolo li s'a arsă avutu și prea puțin s'a pututu scăpa. A arsă mai totulu și n'au rămasu decât nise ruine. Foculu a fost stinsu pe la ora 11 din nopte. Mulți locuitori și-au scăpatu viața eșindu pe ferestre. Unu oficeru a fost rănit.

—x—

Guvernatorii civili ai regatului *Poloniei* au interzis esportulu de cai pentru armatele germană și austro-ungară.

—x—

În *Esseg* s'a înființat o filială a reuniunei »Crucea roșă« a regatelor *Croația* și *Slavonia*.

Prigonirile în pašaliculu Nr. 1 alu lui Banffy

Dela întrunirea *Someșurilor*, Ianuarie 1887.

Umblându mai de curându prin Deșiu, capitala municipiului de modelu alu Ungurismului modernu, *Solnoeu-Dobêca*, am înțelesu din isvoru autenticu, cumcă pe la anul nou er s'au mai împușinat Români noștri de pe la oficiurile publice — astfelu că acuma nici de sémăntă n'au mai rămasu, séu cu alte cuvinte, decă din nefericire te-ai născutu Român, nici în unu postu de scriitoru nu te mai poți susține.

Președintele dela tribunalulu din Deșiu, d. *Balás*, împreună cu directorulu de cancelaria *Dombora*, care, ultimulu poftescu dela diurnisti români, ca pe aliță se nu umble cu alți Români, pe la casele și vetrele lor se nu vorbescă în limba lor maternă, ci numai ungurescu, că

de nu, îi declară de periculoși statului, — d'ic — am auzit, că acești domni au datu drumulu și celor ce mai erau pe aici încă suferiți prin cancelaria la cartea funduară cum au fostu d. *Fioreanu Hato-su* aplicatu ca arhivaru de vre-o 9 ani, care și pricepea oficiulu, și *Eliu Micșiu*, avându și censura în cauzele cărților fundiare — acuma au rămasu acolo numai Unguri cari numai ungurescu știu.

Așa apoi de când e referentulu la cărțile funduare d. jude *Papp Farkas*, importatu aci din *Ungaria* de sudu, nu numai că nu se primescu suplice scrise în limba română, ci și suplicele unguresci, decă au aclose românesci, se resping, ca să se traducă în limba maghiară pe basa §-lui 70 din procedura cărților funduare interpretându réu acestu §, ca și cum limba noastră nu s'ar pute numera între limbele usitate în patriă (divatozo nyelv), care aci la noi ar pute fi numai limbi necunoscute, ca limba englesă ori chineză.

Ca să nu apară de aserentu deșertu, mă provocu la cauza eclesiei gr. cat. române din *Mica* de sub Nr. 3495/886 care încă, avându unu contractu românesc, fu respinsă din asemenea motivu nejustificatu în lege.

Asemenea a delaturatu presidiulu tribunalului din Deșiu și pe celu din urmă diurnistu d. *George Cira* dela judecătoria cercului din *Becleanu*, care era unu bărbatu cum se cade, deși judele de cercu regescu, cu totadinsulu voia a'lu avé ca Român pe care'lu folosea de traducătoru translatoru în pertractările cu litiganții, cari facu majoritatea covârșitoare a poporului român din cercu.

Consecința naturală a depărtării Românilor din officii — și a nepriceperii limbii partidelor române produce casuri comice și absurdități, ca cele ce s'au întimplat dēunăși la o pertractare finală într'o cauză penală, unde judecătoria unguri ca *Szalanczi* — aduseră otărîrea ca să asculte de martoru o »marțină« — epă, cum dize poporul nostru — spre compromiterea sanctuarului justiției.

Limba română huiduită din administrațiã politică publică, și nesuferită pe la tribunale, cari încă facu politică maghiară, Români scoși până la unulu din toate beneficiile publice ale patriei străbune, pe când de altă parte dările cele aprôpe nesuportabile se scot de pe ei fără milă cu execuția se nu se clătine față cu o asemenea stare de lucruri sēmțulu de dreptate și se nu se deștepte în ei dorulu după egala îndreptărire națională?

Unde se recurgemu, la cine să cercăm alinarea suferințelor, când dela ministrulu justiției din *Buda-pesta* isvorescu toate acestea neîndreptățiri!?

Pre această cale s'au delaturatu cei mai mari ai noștri — acuma au ajunsu în ultima analiză la bieții copiiști dintre cari în timpul mai din urmă alungară vreo 10 inși, și în locul lor puse totu Unguri neoși. Până când atâte nedreptățiri!

Observatoriulu.

O serată română în Biserica-Albă.

Biserica-Albă, în Ianuarie 1887.

(Urmare și fine).

A urmatu apoi joculu; Vă puteți imagina câtu locu a rămasu pentru danțatori, când 800 de capete stăteau indesate, încâtu abia se putea clinti cineva. În locu ca să se fi mai răritu șirulu oșpeților, par'că totu se mai indesa. Causa e ușor de esplicatu, căci încă mai erau pe programă a se executa înainte de miezulu nopții 2 tablouri de marmoră și 2 tablouri vii. La acestu locu trebe ca să amintesc, că corulu tôte le-a pus în mișcare — și precum Vă amu comunicatu trâmîțendu-Vă programa — n'au cruțatu spese pentru d'a face o seară

intr'ensulu coifuri, vîrfuri de lănci și altele; însă numai de metalu nenobilu. Cumcă în alte morminte s'ar fi aflatu chiaru coifuri, inele etc. de aur, acesta se pôte trage la indoelă.

Astfelu de morminte se află de altfelu risipite prin întregă Bulgaria, în grupe de câte 7, 11, ba chiaru câte 27 nu în mare depărtare unele de altele. Turcii cred, că aceste morminte ascund în sine osămintele soldaților lor căduți din timpul expedițiilor de cucerire turcescă.

În timpul potrivit se vedu întrându în tôte localitățile mici ale Văii-Cazanlicu mici caravane, cari aduc trandafirî în coșuri (corfe) mari cărate de măgari. Frumose sătence, vesele și îmbrăcate în cămeși albe ca zăpada cu mare gustu croite și țesute din lână văpsită în mai multe colorî, apoi încinse c'unu felu de șurturi, numite fote, dinainte și dinapoi, formeză suita expedițiunei, care sémăni mai multă a triumf; căci tôte fetele sunt atunci împodobite cu cununî de trandafirî și chiaru și bastoanele cele lungi séu pârghiile, cu cari se mână măgarii sunt învălitate cu trandafirî.

Nu numai în Valea-Cazanlicu se cultivă regina florilor și se prepară oleiu de trandafir. Pe lângă *Tibru* și *Eufratu* era trandafirulu lătit și bine cunoscutu chiar de pe timpul lui *Herodot*. Babilonienii au fost de bună sémă cei dintâi, cari au preparatu oleiu de tran-

dafir, când Grecii și Romanii nici că se cugetau la așa ceva. Oleulu de trandafir formeză încă și astăzi celu mai plăcutu articolu de parfumeriă în Asia meridională. La *Gazimpuru* lângă riulu *Ganges* elu se produce în mari cantități, dér stă tare susu în prețu și celu mai puțin dotatu cu mijloce trebe să se mulțămescă și cu apă de trandafir, care este cu multu mai efină. Oleulu de trandafir din India se transportă chiaru până la Persia. Producțiunea de oleu de trandafir a Egiptului, care ordinoră era forte renumită, a decăduť forte tare și abia mai acopere trebuinta țerei *Chedivului*.

Cantitățile cele mari de oleiu de trandafir, pe care le întrebunțeză parfumăriile europene și anume cele englese, se produc mai numai în localitățile de sub pôlele sudice ale *Balkanilor*.

Câtu de minunată este Valea-Cazanlicu, pentru această ne dă atestatu escelentu împrejurarea, că dintre cele 123 de localități tracice, cari pōrtă producțiunea de oleu de trandafir ca oleu de casă, 42 se țin de ele și că din cele 1650 de kgr. produse în terminu mediu pe anu vr'o 850 de kgr. cadu pe Valea-Cazanlicu. După cum este temperatura anului, mai bună séu mai rea, este și recolta trandafirilor mai mare séu mai mică. Într'unu anu favorabilu, adecă mănosu, cum a fostu anul 1866, cantitatea de oleu de trandafir a atinsu cifra de 3000 de kgr., și în anul 1872 în urma rețe-

plăcută publicului și din acestu incident, pentru aceste tablouri, cari au încoronat presera de Sân-Văsiu, au lăsat să se gatească prin pictorul Putnicu cortine anumite și potrivite pentru fiesecare tablou. Iluminarea acestora s'a făcutu prin focu bengalicu și prin magnesiă cu 4 mașine anumite gătite spre acestu scopu. Ideea d'a se executa aceste tablouri a venit delo o damă, care avându sensu pentru această artă promițându corului cursul ei cu ajutorul celorlalte dame a căroru nume voiu însemna mai la vale — a pregătitu toate costumele trebuinciose și le a împodobit după cerința tabloului — unu lucru de 3 săptămâni nesocotindu probele ce se făceau, cari asemenea au absorbitu unu timpu considerabilu. Aceste dame Dómnei Maria Truxes născută Popovici îi compete mare mulțumită și totă recunoștința atât din partea corului cât și din partea publicului.

Costumele cele din tablourile în marmoră erau de cașmiru alb împodobite cu mărgelă totu albe. Fața personelor albă, ca și costumul. Părul de furiu (câ-nepă) și albitu ca și vestimentul și era după recerința, în bucle cari decora la unele figură și umărul, Ochii erau închiși.

După 11 ore s'au terminat pregătirile pentru aceste tablouri. Clopoțelul vestese încetarea jocului, a șgomotului din sală și pôte că pe vro păreche amorosă a trejit'o din călătoria cu gândul, însă nu mai puțin nutrimentu și farmecul i-a întinsu aspectul feieric ce conținea tabloul. Toți se sileau a ocupa locu bun ca să-și scalde ochii în câteva secunde de plăcere. A 2-lea signalu privea pe damele din tablou ca să-și ia pozițiune și totodată și muzicii militare care era postată după culise și avea să execute o melodiă piano amesurată tabloului. Alu 3-lea signalu era pentru cortinariu și piro-tehnicu (Schescherko) er alu 4-lea signalu era menitu celorlalte postai la mașinile de magnesiă. Cortina se ridică, cei 800 din sală și rețină respirarea și privesc uimiți spre fundul binei, de unde li se presintă pre lângă șoptele dulci ale muzicii și la variata iluminare, care din ce în ce se făcea mai intensivă — tabloul primu de marmoră. Fața lui Iefta în așteptarea tatălui său din istoria biblică după Dorée.

În fundu spre bină era ridicată o movilă (colină) anumitu zugrăvită pentru acestu tablou — la mijlocu era fata lui Iefta (Leopoldine Truxes) cu mâinile ridicate spre ceru, cu espresia feței în așteptare; cu ochii închiși și, precum am descris mai sus — albă din creștetu până în telpi par'că sculptorul a bea s'ar fi îndepărtat; er prietenile ei în stânga: o statuă cu o citară în mâna stângă și cu drépta atingându câteva corđi (Dómna Anna Greiner soția avocatului Greiner F.) lângă dânsa apoi altă statuă (Tesalia M. Roșiu) care vestea apropierea barcei și imediatu lângă acesta era postată a 3-a statuă (D-șora Cornelia Romelici) cu trîmbița ținută cu gingășia la gură și îndreptată la o parte. În drépta feței lui Iefta a tostu D-șora Elena Popovici cu o tamburină ținută costisșu în sus, lângă dânsa D-șora Aurelia Turcône cu o harfă netedă în mână și cu privirea spre fata lui Iefta și la fine Dómna Roza Nedici cu 2 cînele albe asemenea cu privirea spre fata lui Iefta, figura principală. Acestu tablou fu repetat și freneticu aplaudat de cugetai că pică plafonul salei. Potu dice: tabloul era atât de cu efect și fermecătoru par'că vedeai ființe prin vedduh, nu-ți venea a crede că statuele ar fi reprezentate prin ființe cu viață. Am auditu pe unii întrebându, că de unde au adus Români atâtea statue frumoșe.

Alu 2-lea tablou „Psyhe în templul roselor”, după tabloul lui Paul Thumann era și mai frumos decât celu d'intăi. Aci stă Psyche (d-șora Leopoldine Truxes) pe unu piedestal în coborire din Templu, căreia din popor unu (d-lu D. Bălănescu) i așternea rose în cale, er altul din popor (d-lu S. Rașiovanu) ingenuchindu pe trépta ultimă a pedestalului privea spre Psyche. Celalatu publicu din Templu (dómnele Anna Greiner, Rosa Nedici, Maria Truxes, Elena Popovici, Aurelia Turcône, Cornelia Romelici și Tesalia M. Roșiu) erau pe o estradă postate în drépta și stânga în fondul templului și aveau direcția privirii — căci ochii erau închiși — spre Psyche. Decorațiile culiselor și a cortinei din fundu purtau pe stalpii gigantici totu impletiri cu funii de rose. Și acestu tablou fu repetat și freneticu aplaudat. Publicul sta

ca unu muru neclătitu în uimire șoptindu-și unu „ah ce frumos!”

Acestora le-a urmatu apoi simbolicul anului vechiu, pre lângă baterea în cînele a ôrei de mețulu nopții. Totu atât farmecul și efectul a produsu și acestu tablou viu. Anul vechiu (d-șora Elena Popovici) pe o colină în profilu spre publicu într'unu vestimentu cenușatu cu stele aurie împodobit anumitu gătitu de dânsa, cu faclă stinsă în mână spre pământ și totu cu așa privire era în trecere spre cei doi copilași (gnomi) copilele Maria Paleu și Regina Truxes) din cari unu a ținutu anului vechiu o urnă golă în cale.

Publicul de nou a eruptu în aplause și cerea repețirea, însă ôra 12 băt, anul 1886 s'a dus ca să nu se mai întoră, așa nu s'a pututu repeți acestu tablou. Immediat a urmatu apoi anul nou, în o trăsura triumfală aurită și împodobită cu florii vii, în care anul nou (Leopoldine Truxes) în haină albă decorată cu ghirlande de trandafir și cu brău auritu cu unu cornu de florii — a la Fortuna — în brațe în pozițiune profilară cu privirea spre publicu stătea nemișcată.

La Căruța triumfală erau prinși 2 ângerași (copilele Silvia Paleu și Paulina Truxes) unu de drépta celalaltu de stânga cu privirea spre publicu, er altu ângerașu (copilaș Aurora Liuba) era pe o mică movilă ingenuchiatu pe unu picioru, ținându anul nou o corđă plină de florii în cale. (De ar fi vedutu D-lu Georgie Liuba pe letița sa Aurora în calea anului nou, i-ar fi scăpatu lacrimii de bucurie.)

Acestu ultimul tablou a încântat pre toți încât trebuia satisfăcutu dorinței publicului d'alui repeta.

Aplausele publicului numai cu continuarea jocului s'au pututu curma. Eră 1½ ôre după mețulu nopții și încă vedeam 2 sute de părechii jucându cadrulul. Înainte de inchiere ca să nu abuzez de paciența cetitorului mi țin de datorința a aduce în numele corului mulțamită profundă tuturor Damelor cari au datu sprijinul intelectual și material corului român, apoi d-lui S. Rașiovanu care a avut rolul greu d'a fi suferitul diletanților din piesa teatrală și în fine d-lui Petru Manciu croitoru în Oravița, care a fostu atât de generos și a datu gratis vestiminte țărănesci coriștilor, cari au jucat în piesa teatrală — și-lu potu recomanda ținutului întregu ca pe unu croitoru solid și pricepătoru maestru în specialitatea sa.

Dintre ôșpeții esterni am pututu saluta; dintre Dame: pe dómnele Sofia Popovici din Satul-nou cu nepoța sa Lyubița, Bosica din Glogont, Iustina Nadașianu din Ciuchiu, Rachela Ciuci din Mircovați;—dintre domni pre domnul Nicolae Proșceanu, vice-fiscalul din Lugoș, Filip Adamu, protopopu din Iamă cu soția, Simeon Luca, preotul totu de acolo cu soția, Adamu Hernea, comerciantu din Mircovați cu soția, Teodoru Panciovanu preotul din Ierfoți, Vasile Murgu, economu totu de acolo, Panciovanu, notaru în Voivodintiu, Simeon Bozanciu, notariu în Crucița, Mihailu Nesci, notaru din Cussici, Ungureanu comerciantu totu de acolo, er din cei interni am pututu saluta mai pe toți onorații din statulul mi litaru, er din celu civilu pe procurorul Nicolici, vice-procurorului Dr. Gozdu și Dr. Pescha, dintre juđi pe Domni Pauncovici, Tornea, Oltrubay, Popescu, cești 3 din urmă cu amabilele lor soții; dintre advocați pe Szöllösy, Greiner și mulți alții, cari totdeauna îmbrățișeză cu căldură întreprinderea corului.

Au încursu 330 fl., s'au spesat 200 fl. Venitu curat 130 fl.

Fine finali mai adaug și aceea, că corul în semnu de mulțamită a adus în ziua următoare serenadă dómnelor Anna Greiner, Roza Nedici, Maria Truxes și tuturor damelor, cari au contribuit cu binevoitorul lor concursu la reușita splendidă a acestei serate.

X. Y.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a Gaz. Trans.)

SUAKIM, 26 Ianuariu. — La litoralii Mării roșii a izbucnit războiul între Italiani și Abisini. Abisinienii au atacat Massauah, der au fost respinși de Italiani. Italianii au cerut în-

tăriri de trupe, care au și plecatu din Roma într'acolo.

RAAB, 26 Ianuariu. — A început alegearea de deputat înainte de ameză. Partida liberală apăr în număr imposant la urnă, pentru ca să-și dea votul ei pentru ministrul Baross. Pentru candidatul independentu Kristinkowich se desfășură mar opintiri. Până acum liniștea nu s'a turburată.

BERLIN, 26 Ianuariu. — Fôia legilor imperiului germanu publică ordinațiunea guvernului, prin care se interdice esportul de cai peste toate granițele în streindate. Interdicerea intră imediatu în vigoare.

DIVERSE.

Statistica globului. — După cele mai recente date statistice, suprafața pământului, care cupriade 134,660,000 chilom. pătrați, este locuită de 1,288,000,000 indiviđi, cari se împart după rase precum urmază: 369,000,000 rasă albă, 552,000,000 rasă galbenă, 190,000,000 rasă neagră, 1,000,000 rasă roșie, 176,000,000 rasă măsliniă. Tote aceste rase vorbesc 3,642 limbi și profesază peste 1000 religii, adică: 335,000,000 creștini, din cari: 170,000,000 catolici, 75,000,000 ortodoxi, 80,000,000 protestanți, 5,000,000 mosaiți, séu Evrei, 260,000,000 religii asiatiche diferite, 160,000,000 mahometani, 200,000,000 religii idelatre și fetice. — Numărul anualu al morților este de 333 milioane 333,333 ceea ce face de 91,544 pe ôra 3731, pe minutu 60 și pe secundă 1, de unde urmază, că fiecare din pulsațiunile noastre însemneză mórtea unei creaturi umane. — Pe planeta noastră, durata mijlocie a vieții omenesci este de 33 ani. O pătrime a populațiunei móre înainte de 7 ani, o jumătate de 17 ani. Din 100,000 de indiviđi unu singuru ajunge la etatea de 100 ani; unu din 500 la 90 ani; unu din 100 la 60 ani. — Ômenii însurați trăsesc mai mult decât cei neinsurați. Din 1000 indiviđi, 65 se însoră. Căsătoriile mai numeroșe se fac în lunile Iuniu și Decemvre. — Profesiunile exercită o mare influență asupra lungimei vieții. Astfel, din 1000 inși, etatea de 70 ani o ating: 42 preoți, 40 agricultori, 33 comercianți, 32 soldați sau ampioiați, 28 advocați séu ingineri, 27 profesori și doctori. De aci se vede că cei ce trăsesc mai mult sunt preoții și agricultorii; er cei ce trăsesc mai puțin sunt profesorii și doctorii! Lucru extra-ordinar, tocmai acei ce sunt chemați a da viață fizică și intelectuală, au viață mai scurtă. Acesta se esplică lesne, prin gravitatea și espunerea meseriei lor, care li condamnă a respira adeseori aerul cel mai infectu, pe lângă alte multe inconveniente și cause distrugătoare de viață!

Unu micu romanu de moștenire. — Se anunță din Londra: Înainte cu patru săptămâni muri aci milionarul Broac și lăsă ambiloru săi nepoți bogăți fiecăruiă câte o sumă de o sută mii livre sterlingi. În testamentul său scrise: „Nepoții mei sciu prețu banii, ei nu-i voru cheltui, precum i-ar cheltui rudele mele cele sărace.” — Moștenitorul cel mai înaintat în vârstă declară, că o asemenea orânduire ar fi cea mai mare nedreptate. În înțelegere cu fratele său invită la unu ospățu toate rudenile și fiecare găsi spre cea mai plăcută surprindere sub talerul său bancnote în valôrea moștenirii, care în casu de negăsirea testamentului, ar fi venit în posesiunea fiecăruiă.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu Dr. Aurel Mureșianu

loru și a grindinei a scăduțu chiaru la 800 de kgr. Cât de mare areal pretinde cultura trandafirilor se vede din aceea, că din cifra mediă de 3200 de kgr. de foi de trandafir abia să câștigă 1 kgr. de oleu.

Trandafirul tragicu — *rosa damascena*, *semper vivens* și *moschata* — cu florii neumplute, roșii deschis prinesce mai bine pe coline năsipose atinse de sôre. Sădirea séu punerea trandafirilor se face primăvera și toamna, și culesul în Maiu și la începutul lui Iuniu. Cultivatorii de trandafiri predau marfa lor la destilatori mai mari în orașu, și primesc pentru o oca 30-60 de parale=7½—15 cr. Cumcă oleiul de trandafir este chiar în țără supus la mare dare, ne putem cugeta.

Prețul unui punctu-vienesu = 0.56 kilogramu de oleu de trandafir de cea mai bună calitate costă la fața locului 185—200 fl. v. a.

Espedarea oleiului de trandafir se face într'unu fel de cutii de tinichea închise hermeticu, cari se mai cost încă în pânură desă.

Cumcă oleiul de trandafir se falsifică, adică se amestecă forte tare cu alte oleiuri de prețu mai micu, este de înțelesu față cu prețul cel mare al oleiului veritabilu.

Orășelul Cazanlicu nu are puțină însemnătate, fiindcă unicul drum de cară practicabilu preste Bal-

cani duce preste Gabrova și Șipca la Cazanlicu. Aici este și cea mai însemnată fabricațiune a oleiului de trandafir, căruia orașul îi datoresce renumele séu celu mare. Șeful celei dintăi firme pentru oleu de trandafir este domnul Dumitru Papazoglu. Șapte cupțore (cotlone) aședate într'unu rând, prevădu cu 14 aparate de destilațiune, servesc la pregătirea acestui prețios oleu. La săvârșirea acestor lucrări se întrebunțeză mai cu semă femeile bulgare, cari se dovedesc la pregătirea oleiului ca forte dițace și sprintene. Pe la sate aparatele sunt cu multu mai simple; și mai cu semă călugării sunt aceia cari se ocupă cu fabricațiunea oleiului de trandafir.

IV.

Sofia și Ternoza, capitalele Bulgariei.

Deși capitalele Bulgariei nu se pot măsura cu reședințele potențailor Europei occidentale, totuși binevoitorul cetitor alu fôiei noastre le va consacra bucuros câteva momente de contemplațiune, fiindcă stau astăzi chiar în fruntea evenimentelor și în aceste orașe se petrec lucruri importante, cari în a lor dezvoltare mai departe nu se pôte prevedea, unde séu când se voru sfirși.

Sofia, numai cu câteva luni mai nainte reședința principelui Alexandru, este unu orașu forte vechiu, de ôrece chiar Romanii o cunosceau și o numeu după se-

minția tragică *Serdori*, *Serdica* séu *Sardica*. Slavii o rebotezară *Sredec*, și Bizantinii de odinioară o numiră *Triadiza*.

Prin pozițiunea ei cea favorabilă la drumurile cele mari spre Constantinopolu, spre Serbia etc., Sofia dobândi încă de timpuriu o mare însemnătate strategică. Ea se avântă în scurtu timp la cea mai însemnată cetate între Nișu (Naissus) și Filipopole, și verisimil, că chiar în epoca lui Aurelianu a fostu tare întărită.

Sofia are unu trecut istoricu interesant, din care noi spre scopul nostru și amesurat spațiului, de care dispun colonele țiarului nostru, vomu estrage și vomu releva numai câteva episoade. După mărturisirea istoricului *Eutropiu* aprôpe de *Serdica* s'a născut împăratul romanu *Maximinus*, care, după cum se scie, s'a avântat dela păstoru de vite la împăratu. În fine însă cădu de mâinile pretorianilor.

Când împăratul Aurelianu a deșertat Dacia și a străformatu o parte a țermurelui dreptu alu Dunărei în Mesia în *Dacia ripensis*, *Dacia litorală* séu *țermurenă* a sa, a fostu încorporat cu acesta și districtul *Serdica*, și a ridicat acestu orașu la rang de capitală a provinciei celei noue. În epoca acesta *Serdica* a început a bate monete proprii.

(Va urma)

Cursul la bursa de Viena
din 25 Ianuarie st. n. 1887

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including items like 'Rentă de aur 5%', 'Rentă de hârtia 5%', and 'Bonuri rurale transilvane'.

Bursa de București.

Cota oficială dela 12 Ianuarie st. v. 1887.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, including items like 'Renta română (5%)', 'Renta rom. amort. (5%)', and 'Banca națională a României'.

Cursul pieței Brașov

din 26 Ianuarie st. n. 1887.

Table with market data for Brașov, including items like 'Bancnote românești', 'Argint românesc', and 'Napoleon-d'or'.

Deposită

Vinuri de Champanie

Charles Farre in Rheims (Franța)

Sillery grand mousseux, butelia mare . fl. 2.75
Versenay " " " " . fl. 3.—
Grand vin de cabinet I-ma calitate . fl. 3.20

Monsieur Baur.
Târgul boilor Nr. 413.

ABONAMENTE

„Gazeta Transilvaniei“

se pot face cu începerea dale 1 și 15 ale fiecărei luni, mai ușor prin mandate postale. Adresele ne rugăm a ni se trimit exact arătându-se și posta ultimă.

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:
pe trei luni 3 fl. —
„ șese luni 6 fl. —
„ unu an 12 fl. —

Pentru România și străinătate:
pe trei luni 10 franci
„ șese luni 20 „
„ unu an 40 „

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersul trenurilor

Valabilu dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for routes: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Includes columns for train types (Tren de pers., Tren accelerat, etc.) and times.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile gróse.